

Anne Bekçiliğini Etkileyen Anne Özelliklerinin İncelenmesi

Melisa Ebeoğlu Duman¹, Güleycan Akgöz Aktaş²

Ebeoğlu Duman, M. ve Akgöz Aktaş, G. (2021). Anne bekçiliğini etkileyen anne özelliklerinin incelenmesi. *Nesne*, 9(22), 801-817. DOI: 10.7816/nesne-09-22-04

Anahtar kelimeler

Anne bekçiliği, annelik öz değerlendirmesi, geleneksel cinsiyet rolleri, babalık rolü algısı, baba yeterliliği

Keywords

Maternal gatekeeping, maternal self-assessment, traditional gender roles, paternity role perception, paternal competence

Öz

Annelerin baba çocuk ilişkisini teşvik eden, kontrol eden ya da engelleyen davranışları olarak tanımlanan anne bekçiliğini etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Bu çalışmada, erken çocukluk döneminde çocuğu olan annelerin bekçilik davranışlarını etkileyen anneye özgü değişkenleri incelemek amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini yaş ortalaması 32.71 (S=7.61) olan toplam 385 anne oluşturmaktadır. Katılımcılar Anne Bekçiliği Ölçeği, Ebeveyn Yetkinlik Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği, Anlamsal Farklılık Ölçeği-Anne Olarak Ben, Babalık Rolü Algı Ölçeği, Çocuk Yetiştirmede Günlük Zorluklar Ölçeği ve kişisel bilgi formunu doldurmuşlardır. Her bir bekçilik davranışı için ayrı yürütülen hiyerarşik regresyon analizi sonuçlarına göre; annenin babalık rol algısı, babanın yeterliliğine dair algısı ve annelik öz değerlendirmesi teşvik edici bekçiliği olumlu yönde yordarken, engelleyici bekçiliği olumsuz yönde yordamaktadır. Bunun yanı sıra annenin geleneksel cinsiyet rollerinin teşvik edici bekçiliği olumsuz yönde yordadığı görülürken, kontrolü olumlu yönde yordadığı saptanmıştır. Son olarak annenin çocuk yetiştirmede yaşadığı günlük zorlukların ise engelleyici ve kontrol edici bekçiliği olumlu yönde yordadığı bulunmuştur. Araştırmadan elde edilen sonuçların, anne bekçiliği davranışlarının altında yatan anneye özgü değişkenlerin anlaşılması ve müdahale programlarına yol göstericisi olması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Examination of Mother Characteristics Affecting The Maternal Gatekeeping Abstract

There are many factors that effect maternal gatekeeping, which is defined as the behaviors of mothers that encourage, control or discourage the father-child relationship. In this study, it is aimed to examine the mother characteristics that affect the gatekeeping behaviors of mothers who have children in early childhood. The sample of the study consists of 385 mothers with a mean age of 32.71 (S = 7.61). Participants completed the Maternal Gatekeeping Scale, Parental Self-Efficacy Scale, Gender Roles Attitude Scale, Semantic Differentiation Scale-Myself as Mother, Perception Measurement for Father's Role, Parenting Daily Hassles Scale and demographic information form. According to the results of the hierarchical regression analysis conducted separately for each gatekeeping behavior; mother's perception of paternal role, perception of father's competence and motherhood self-assessment predicted the encouragement dimension positively and discouragement dimension negatively. In addition, it was found that the traditional gender roles of the mother negatively predicted the encouragement, but positively predicted the control. Finally, it was found that daily difficulties experienced by the mother in raising a child positively predicted discouragement and control. It is thought that the results obtained from the study are important in terms of understanding the mother characteristics underlying maternal gatekeeping behaviors and being a guide for intervention programs.

Makale Bilgisi

Geliş tarihi: 21 Şubat 2021
Düzeltilme tarihi: 7 Eylül 2021
Kabul tarihi: 10 Ekim 2021

DOI: 10.7816/nesne-09-22-04

¹ Öğr. Gör., Ufuk Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, melisa.ebeoglu(at)ufuk.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8893-1237

² Arş. Gör., Mersin Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, guleycanaktas(at)mersin.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5681-7496

Bekçilik kavramı, ebeveynlerden birinin diğer ebeveyn ile çocuk arasındaki etkileşimine yansıyan davranışlarını ifade etmektedir (Austin ve ark., 2013). Bekçilik kavramı ilk olarak DeLuccie (1995) tarafından annelerin babalar üzerindeki etkilerini ifade etmek için kullanılmış, ardından Allen ve Hawkins (1999) anne bekçiliğini; “annenin babayı kısıtlayan ve babanın ev işlerini öğrenmesine engel olan inanç ve tutumları” olarak tanımlamıştır. Daha sonra yapılan çalışmalarda anne bekçiliği; baba çocuk ilişkisini, babanın çocuğa verdiği bakımı ve çocukla ilgili üstlendiği sorumluluğu olumsuz etkileyen anne davranışlarını ifade etmeye başlamıştır. Güncel çalışmalarda ise anne bekçiliğinin sadece olumsuz etkileri olmayabileceği aynı zamanda olumlu yönleri olabileceği görülmüştür (örn., Schoppe-Sullivan ve ark., 2008). Buradan hareketle, Puhlman ve Pasley (2013) anne bekçiliği kavramını yeniden gözden geçirerek bu kavramı, “annenin baba üzerinde kontrollü, kolaylaştırıcı ya da sınırlayıcı yöntemler kullanarak, babanın çocuk bakımı ve çocukla ilişkisini düzenli, uygun ve tutarlı duruma getirme davranışları” olarak tanımlamış; kontrol, teşvik ve engel olmak üzere üç boyuta dikkat çekmiştir. *Kontrol boyutu*, annelerin aile içerisinde nihai karar alma gücü ile baba-çocuk etkileşimlerini ne kadar yoğun denetlediği ile ilgilidir. *Teşvik boyutu*, annelerin babayı destekleyici davranışlarda bulunarak baba-çocuk etkileşimini kolaylaştırmasına karşılık gelmektedir. *Engel boyutu* ise annelerin babaya sınır koyarak baba çocuk ilişkisini kısıtlamasını ifade etmektedir. Anneler, araştırmacıların tanımladığı ilgili üç boyuttaki davranış düzeylerine göre baba çocuk ilişkisinin niteliğini ve sıklığını etkileyen bekçilik davranışı gösterirler. Alanyazında annelerin bekçilik davranışlarını; annelerin annelik kimliğine ilişkin tutumlarının (Gaunt, 2008), sahip olduğu cinsiyet rolü görüşlerinin (Kulik ve Tsoref, 2010), babalık rolüne ilişkin inanç ve tutumlarının (McBride ve ark., 2005), babanın yeterliliğine dair algılarının (Schoppe-Sullivan ve ark., 2015) ve yaşadıkları günlük zorlukların (Whisman ve Baucom, 2012) etkilediği bilinmektedir.

Anne bekçiliğinin niteliğini etkileyen faktörleri araştıran çalışmacılar, annelere ait faktörleri anne bekçiliğinin kritik yordayıcıları olarak görmektedir (Schoppe-Sullivan ve ark., 2008; Schoppe-Sullivan ve ark., 2015). Alanyazında annelerin günlük işlevselliğini bozarak evlilik ilişkisini olumsuz yönde etkileyen çocuk bakımındaki günlük zorluklar (Lavee ve Ben-Ari, 2007), annelerin babalar üzerindeki kısıtlayıcı ve engelleyici yöndeki anne bekçiliği davranışlarını etkileyen bir faktör olarak incelenmektedir (Schoppe-Sullivan ve ark., 2015). Özellikle ortak ebeveynlik (coparenting) kapsamında düşünüldüğünde, annelerin yaşadığı günlük stres kaynakları arttıkça, eşler arasındaki iş birliğinin ve ilişki kalitesinin azaldığı bildirilmektedir (Totenhagen ve Curran, 2011). Örneğin bir çalışmada; babaların çalışma saatleri, çocukların zorlayıcı davranışlarının verdiği stres ve annelerin psikolojik işlevselliğindeki dalgalanmalar ortak ebeveynliğin bozulması ile ilişkili bulunmuştur (McDaniel ve ark., 2018). Anne bekçiliği ve annelerin yaşadığı günlük zorlukları doğrudan inceleyen bir çalışmaya ulaşılamamış olsa da annelerin ebeveynlik stresindeki artışların, psikolojik işlevselliği olumsuz yönde etkilediği ve biriken stres faktörlerinin tüm aile sistemine zarar verdiği bilinmektedir (Crnic ve Booth, 1991; Hobfoll, 1989). Dolayısıyla annelerin hayatını zorlaştıran günlük çocuk bakım görevleri, eşler arasındaki ortak ebeveynliği bozarak, annelerin baba çocuk ilişkisini kısıtlayan bekçilik davranışları göstermesi ile ilişkili olabilir.

Araştırmacıların anne bekçiliği davranışlarının, kadınların ev içindeki gücü ve özerkliği başka alanlarda yeterince bulamamasının bir sonucu olarak ortaya çıktığını öne sürdüğü ifade edilmektedir (Lamb, 1997). Bu görüşe göre ev dışındaki yerler kadınların öz saygısını tatmin edici olmadığından ev, kadınların güç ve statüye sahip olduğu ve daha fazla psikolojik ödül algıladığı önemli bir alan olmaktadır. Bu nedenle anneler, ebeveynlik rollerine ve otorite algılarına zarar verebileceği endişesi ile (McMullin ve Cairney, 2004) çocuk bakım görevlerini babalarla paylaşma konusunda isteksizdirler, kontrollü rahatlıkla babaya bırakamayabilirler (Gaunt, 2008). Gaunt (2008), benlik saygısı düşük olan annelerin çocuk bakım

görevlerinde yer almak için daha ısrarcı olduğunu ve baba katılımını düşüren davranışlarda bulunduğunu bildirmiştir. Alanyazında ebeveynlerin davranışsal ve kişilik özelliklerinin anne bekçiliğini etkilediği (Fagan ve Barnett, 2003) ve bu kavramın annelerin psikolojik işlevselliği ile ilişkili olduğu vurgulanmaktadır (Shoppe-Sullivan ve ark., 2015). Ayrıca annelerin kendilerini “anne” olarak nasıl tanımladığına, diğer bir deyişle anne kimliğine yönelik tutumları da bekçilik davranışı ile oldukça ilişkilidir (Gaunt, 2008). Dolayısıyla annelerin bir ebeveyn olarak kendilerini nasıl tanımladığının, annelerin bekçilik davranışlarının niteliğini belirleyen diğer bir faktör olduğu söylenebilir.

Toplumsal cinsiyet rolleri, aile içerisindeki geleneksel ebeveyn rollerinin sürdürülmesine neden olmaktadır (Hauser, 2012). Geleneksel cinsiyet rollerinin toplum içerisinde yavaş yavaş değişmesine rağmen, annelerin hala ev işleri ve çocuk bakımı konusunda temel sorumluluğu üstlenmiş durumda oldukları görülmektedir (MacDonald, 2009). Alanyazında yapılan bazı çalışmalarda da ev işleri ve çocuk bakımı konusundaki görev dağılımlarında kadınların cinsiyetçi rol dağılımlarını uygun buldukları sonucuna ulaşılmıştır (Poortman ve Van Der Lippe, 2009). Geleneksel rollere sahip olan annelerin çoğunlukla annelik rolünden elde ettiği kazanımlardan vazgeçmek istemedikleri (Allen ve Hawkins, 1999), bu nedenle özellikle çocuk bakımı konusunda eşitlikçi olmayan görev dağılımlarını sürdürdükleri düşünülmektedir (Gaunt, 2008). Dolayısıyla çeşitli faktörlerden etkilenen anne bekçiliği davranışının da toplumsal cinsiyet rollerinin tarihsel süreç içerisindeki değişiminden etkilendiği söylenebilir (Allen ve Hawkins, 1999). Diğer bir deyişle, annelerin bekçilik davranışı sergilemesinde cinsiyet rolüne ilişkin görüşleri önemli bir faktördür (Kulik ve Tsoref, 2010). Yapılan çalışmalarda geleneksel cinsiyet rollerine bağlı olup annelik rolünü abartan annelerin, iyi bir anne olduğu konusunda çevresi tarafından onaylanmak isteyerek ve çocuğu yetiştirmesi gereken kişinin kendisi olduğunu düşünerek, diğer kişilerden yardım almakta isteksiz davrandığı ve daha fazla kısıtlayıcı bekçilik davranışı sergilediği görülmektedir (Gaunt, 2008; Kilzer ve Pedersen, 2011). Bunun yanı sıra eşitlikçi cinsiyet rol ideolojisine sahip olan annelerin, babanın çocuk bakımına katılımını teşvik etme konusunda daha fazla eğilimleri olduğu belirtilmektedir (Hoffman ve Moon, 1999). Başka bir çalışmada da çocuğun doğumundan önce daha fazla eşitlikçi cinsiyet rollerine sahip annelerin, doğumdan sonra daha düşük düzeyde engelleyici bekçilik tutumlarına sahip olduğu gösterilmiştir (Meteyer ve Perry-Jenkins, 2010). Ayrıca Kulik ve Tsoref (2010) yaptığı çalışmada, anne bekçiliği için cinsiyet rol ideolojisinin, annelerin babanın çocuğun hayatına katılımından duyduğu memnuniyetten daha güçlü bir yordayıcı olduğunu belirtirken; Schoppe-Sullivan ve arkadaşları (2015) çalışmasında cinsiyet rollerine bağlılık ile anne bekçiliğinin engelleyici boyutu arasında herhangi bir ilişki bulamadıklarını vurgulamışlardır.

Anne bekçiliğini etkileyen faktörlerden bir diğeri de anne inançlarıdır. Yapılan çalışmalarda annelerin babanın rolüne ilişkin modern tutumları ile artan baba katılımı arasında ilişki olduğu belirtilmektedir (Beitel ve Parke, 1998; De Luccie, 1995). Ayrıca annenin babalık rolüne ilişkin algılarının, babaların ebeveynliğe yaptıkları yatırım algıları ile onların gerçek katılım düzeyleri arasındaki ilişkiyi düzenlemede önemli bir role sahip olduğu ve baba katılımı için babaların kendi babalık rolüne ilişkin algılarından daha iyi bir gösterge olduğu vurgulanmaktadır (McBride ve Rane, 1997; Pleck, 1997). İlgili çalışmalarda annelerin babalık rolüne ilişkin inanç ve tutumlarının, baba katılımı üzerinde doğrudan etkilere yol açtığı görülse de anne bekçiliği yoluyla baba katılımını dolaylı yoldan da etkilediği bilinmektedir (McBride ve ark., 2005). Dolayısıyla anneler eşlerinin iyi bir baba olacağına ne kadar inanırlarsa, babaların çocuğun hayatına dahil oluşuna yönelik o kadar teşvik edici davranışlarda bulunmaktadırlar (McBride ve ark., 2005). Diğer bir deyişle, anne inançlarının anne bekçiliği gibi babaların ebeveynliğini düzenleyen bazı davranışları etkilemesinin mümkün olduğu söylenebilir (Pleck ve Stueve, 2001; Sigel ve McGillicuddy-DeLisi, 2002).

Alanyazında anne bekciliğinin “annelik beklentileri” ile g¼c¼l¼ bir ilişkisinin olduğu vurgulanmaktadır (Shophe-Sullivan ve ark., 2015). Yapılan çalışmalarda, eşlerinin ebeveynlik konusunda yetersiz olduğunu d¼ř¼nen annelerin eşlerine sınırlayıcı t¼rde bekcilik yaptığı g¼r¼lmektedir (Hawkins ve Dollahite, 1997). Dolayısıyla bu y¼nde bir inanca sahip olan annelerin, eşlerinin çocuklarıyla geçirecekleri zamana ve çocuğun hayatına katılımına m¼dahale ettikleri s¼ylenebilir (Fagan ve Barnett, 2003). Ayrıca anneler ebeveynlik konusunda babaların yeterliliğine y¼nelik kaygı duyduklarında bu sorumluluğu daha çok kendileri almakta (Tu ve ark., 2014) ve eşlerinin sorumluluk almasının da ¼n¼ne geçerek ev ve ocuk ile ilgili kararlarda kontrol¼ kendi ellerinde tutmaktadır (Hauser, 2012). Bunun aksine eşlerini ocuk bakımı konusunda yeterli bulan annelerin ise eşlerinin çocuğun hayatına dahil olmasına y¼nelik daha olumlu d¼ř¼ncelere sahip olduğu belirtilmektedir (McBride ve ark., 2005). Annelerin bu tutumlarıyla hem baba katılımını etkiledikleri (Allen ve Hawkins, 1999) hem de ailelerine zarar verdikleri d¼ř¼n¼lmektedir (Hauser, 2012). Yapılan başka bir çalışmada ise babaların ebeveynliğe ilişkin ¼z yeterlilikleri ile annelerin babalara karşı g¼sterdiđi bekcilik t¼rleri ilişkilendirilmiş, babaların ebeveynliğe y¼nelik ¼z yeterlilikleri d¼ř¼k olduğunda annelerden daha y¼ksek d¼zeyde engelleyici bekcilik g¼rd¼kleri rapor edilmiştir (Shophe-Sullivan ve ark., 2015). Sonuç olarak hem babaların ebeveyn yeterliliğine y¼nelik ¼z değerlendirmesinin hem de annelerin babaların yeterliliğine y¼nelik algısının anne bekciliği ile ilişkili olduğu g¼r¼lmektedir.

¼lkemiz alanyazınında anne bekciliğinin son yıllarda çalışılmaya başladığı ve çoğunlukla baba katılımı ¼zerindeki etkisinin incelendiği dikkat çekmektedir (Akgöz-Aktaş, 2017; Fagan ve Barnett, 2003; Gaunt, 2008; McBride ve ark., 2005). Yurtdışında anne bekciliğinin bağımlı değişken olarak ele alındığı sınırlı sayıda alışma (Shophe-Sullivan ve ark., 2015) olmasıyla birlikte, ¼lkemizde anne bekciliğini yordayan değişkenlere ilişkin bilinen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ayrıca anne bekciliğinin kavramsallaştırılmasında teşvik etme ve kontrol boyutlarına da yer verilmesine rağmen (Puhlman ve Pasley, 2017), alanyazında annelerin sergilediği bekcilik davranışı araştırmacılar tarafından genellikle olumsuz y¼n¼yle ele alınmaktadır (Allen ve Hawkins, 1999; Fagan ve Barnett, 2003). Dolayısıyla bu çalışmanın temel amacı anne bekciliğini yordayan anneye ¼zg¼ değişkenlerin incelenmesidir. Mevcut araştırmanın anne bekciliği yapısının daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacağı d¼ř¼n¼lmektedir. Bu alışma kapsamında, anne bekciliği t¼rlerinin diğer araştırma değişkenleri ile ilişkili olması ve annenin geleneksel cinsiyet rollerinin, annenin babanın yeterliliğine ilişkin algısının, babanın rol¼n¼n ne olduğuna dair algısının, annenin annelik ¼z değerlendirmesinin ve ocuk yetiştirme ile ilgili g¼nl¼k sıkıntılarının zorluk derecesinin anne bekciliği t¼rlerinin ¼nc¼l¼ olması beklenmektedir.

Y¼ntem

Katılımcılar

Mevcut araştırmanın ¼rneklemine, okul ¼ncesi d¼nemde (3-6 yaş) en az bir çocuğu bulunan evli 385 anne oluşturmaktadır. Annelerin yetişkin ve evli olmasının yanı sıra eşi ve çocuğu ile yaşıyor olması, çocuğunun biyolojik ebeveyni olması çalışmanın dahil edilme ¼l¼tleridir. Boşanmış ebeveynler ve engelli çocuğa sahip anneler ise çalışmanın dışlama kriterlerini oluşturmaktadır. T¼rkiye’de çeşitli şehirlerde ikamet eden (¼rn., Ankara, İzmir, İstanbul, Bursa, Mersin, Antalya, Denizli, Trabzon, Kocaeli, Gaziantep, Kahramanmaraş vb.) annelerin yaşları 23 ile 45 aralığında değişmekte olup yaş ortalaması 32.71’dir ($S = 7.61$). Ebeveynlerin evlilik s¼resi 4 ile 24 yıl arasında değişmektedir (Ort. = 7.36, $S = 3.18$). Ayrıca annelerin 72’si (%18,7) lise ve ¼ncesi bir eğitime, 50’si (%13,0) y¼ksekokul eğitimine, 199’u (%51,7) ¼niversite eğitimine ve 64’¼ (%16,6) lisans¼st¼ eğitime sahiptir. Bunun yanı sıra annelerin okul¼ncesi

dönemde bulunan çocuklarının yaklaşık yarısı kız ($n = 190$), yarısı erkektir ($n = 195$). Çocukların yaş ortalaması ise 4.10'dur ($S = 1.01$).

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri okul öncesi dönemde çocuğu olan annelerden “Anne Bekçiliği Ölçeği”, “Ebeveyn Yetkinlik Ölçeği”, “Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği”, “Anlamsal Farklılık Ölçeği-Anne Olarak Ben”, “Babalık Rolü Algı Ölçeği”, “Çocuk Yetiştirilmede Günlük Zorluklar Ölçeği” ve kişisel bilgi formu aracılığıyla elde edilmiştir.

Kişisel Bilgi Formu: Bu form; annelerin yaşı, medeni durumu, eğitim düzeyi ile çocuğunun yaşı ve cinsiyeti gibi çeşitli demografik bilgileri elde etmek amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır.

Anne Bekçiliği Ölçeği: Puhlman ve Pasley (2017) tarafından geliştirilen 42 maddelik ölçeğin amacı annelerin, eşlerinin çocuk bakımı konusundaki davranışlarına yönelik gösterdiği bekçilik davranışlarını değerlendirmektir. Okul öncesi dönem çocuğa sahip anne örneklemini için Akgöz-Aktaş ve Aydın (2020) tarafından dilimize uyarlanan ölçeğin teşvik edici bekçilik, engelleyici bekçilik ve kontrol edici bekçilik olmak üzere 3 alt boyutu bulunmaktadır. Ölçek 6'lı Likert tipi (0: asla; 1: çok nadir; 2: nadiren; 3: bazen; 4: çoğu zaman; 5: her zaman) ile puanlanmaktadır. Ölçekten alınan puanlar arttıkça, annelerin ilgili alt boyuttaki bekçilik davranışları da artmaktadır. Uyarlama çalışmasında gerçekteştirilen faktör analizine göre 13 madde ölçekten çıkarılmış olup ölçek 29 madde olarak doğrulanmıştır. Uyarlanan ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlık katsayıları teşvik boyutu için .81, engel boyutu için .66 ve kontrol boyutu için .74 olarak bulunmuştur (Akgöz-Aktaş ve Aydın, 2020). Bu araştırmada ise bu değerler sırasıyla .84, .75 ve .78 olarak hesaplanmıştır.

Ebeveyn Yetkinlik Ölçeği: Caprara ve arkadaşları (2004) tarafından geliştirilen ölçeğin amacı ebeveynlerin yetkinlik düzeylerini belirlemektir. Türkçeye uyarlaması Demir ve Gündüz (2014) tarafından yapılan ve 11 maddeden oluşan bu ölçek tek faktörlüdür. 7'li Likert tipi (1: oldukça yetersizim; 7: oldukça yeterliyim) ile değerlendirilen ölçekten elde edilen yüksek puanlar, ebeveyn yeterliliğinin yüksek olduğuna işaret etmektedir. Uyarlama çalışmasında ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı .92, test-tekrar test güvenirlik katsayısı .94 olarak hesaplanmıştır (Demir ve Gündüz, 2014). Bu araştırmada annelerin, eşlerinin ebeveynlik konusundaki yeterliliğini değerlendirmeleri amacıyla kullanılan ölçeğin Cronbach Alfa değeri ise .93 olarak bulunmuştur.

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği: Zeyneloğlu ve Terzioğlu (2011) tarafından geliştirilen ölçeğin amacı, bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını değerlendirmektir. “Eşitlikçi cinsiyet rolü”, “geleneksel cinsiyet rolü”, “kadın cinsiyet rolü”, “erkek cinsiyet rolü” ve “evlilikte cinsiyet rolü” olmak üzere beş alt boyuttan oluşan ölçeğin toplam 38 maddesi bulunmaktadır. Bu çalışmada, 5'li Likert tipi derecelendirme (1: kesinlikle katılmıyorum; 5: tamamen katılıyorum) ile değerlendirilen ölçeğin sadece “geleneksel cinsiyet rolü” alt boyutu kullanılmıştır. Geleneksel cinsiyet rolü boyutundan elde edilen yüksek puanlar bireylerin daha geleneksel tutuma sahip olduklarına işaret etmektedir. Ölçeğin alt boyutları için Cronbach Alfa güvenirlik katsayılarının .72 ile .80 arasında değiştiği saptanmıştır (Zeyneloğlu ve Terzioğlu, 2011). Bu araştırmada ise Cronbach Alfa değeri geleneksel cinsiyet rolü için .70 olarak bulunmuştur.

Anlamsal Farklılık Ölçeği-Anne Olarak Ben: Walker ve arkadaşları (1986) tarafından geliştirilen ve dilimize Çalışır (2003) tarafından uyarlanan ölçeğin amacı “Anne Olarak Ben” kavramını değerlendirmektir. Ölçek 22 maddeden ve yedi puanlı anlamsal 11 zıt sıfat çiftinden oluşmaktadır. Ölçekte yer alan maddelerden 3., 7. ve 8. maddeler ters kodlanmaktadır. Bu ölçekten en düşük 11 puan, en yüksek ise 77

puan alınmaktadır. Ölçekten elde edilen yüksek puanlar, olumlu annelik öz değerlendirmesine işaret etmektedir. Uyarlanan ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı .73 olarak bulunmuş iken, bu araştırmada iç tutarlık katsayısı .70 olarak hesaplanmıştır.

Babalık Rolü Algı Ölçeği: Kuzucu (1999) tarafından geliştirilen bu ölçek bireylerin babalık rolü algısını değerlendirmektedir. 14 olumlu, 11 olumsuz olmak üzere toplam 25 maddeden oluşan ölçek tek faktörlü yapıya sahiptir. 5'li Likert türü derecelendirme ile puanlanan ölçekte 2,4,8,11,12,16,20,22,23,24,25. maddeler olumsuz iken diğer maddeler olumludur. Ölçekten en düşük 25 puan, en yüksek ise 125 puan alınmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puanlar ise bireylerin babalık rolü algısının olumlu olduğuna işaret etmektedir. Orijinal ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı .75 olarak belirlenmiştir. Yapılan bu araştırmada ölçek, annelerin algıladığı babalık rolünü değerlendirmek için kullanılmış ve annelerden elde edilen ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı .72 olarak bulunmuştur.

Çocuk Yetiştirmede Günlük Zorluklar Ölçeği: Crnic ve Greenberg, (1990) tarafından geliştirilen ölçeğin amacı, annelerin çocuk yetiştirirken sıkıntı hissetmesine sebep olabilecek olayların kendisi için ne sıklıkta sorun oluşturduğunu ve bu olayların onları ne şiddette zorladığını değerlendirmektir. 2 bölüm (sıklık ve zorluk) için 20'şer maddeden oluşan ölçeğin Türkçeye uyarlaması Yağmurlu ve Sanson tarafından (2009) yapılmıştır. Ölçeğin zorluk derecesi bölümü 5'li Likert tipi ile (1-Hiç zorluk yaratmaz; 5-Çok büyük zorluk yaratır) puanlanmaktadır. Ölçeğin zorluk bölümünden elde edilen yüksek puanlar ise annelerin çocuk yetiştirirken karşılaştıkları günlük sıkıntıların onları daha fazla zorladığına işaret etmektedir. Cronbach Alfa değeri .84 olarak hesaplanan ölçeğin (Yağmurlu ve Sanson, 2009) bu çalışmadaki iç tutarlık katsayısı .87 olarak saptanmıştır.

İşlem

Mevcut araştırmayı gerçekleştirebilmek için ilk olarak Ufuk Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan çalışmanın yürütülmesinin etik açıdan uygun olduğuna ilişkin izin alınmıştır. Araştırmanın duyurusu çeşitli sosyal medya sitelerinden (Facebook, Instagram vb.) yapılarak anket verisi Google Formlar aracılığıyla çevrim içi olarak toplanmıştır. Uygulama öncesinde bilgilendirilmiş onam aracılığıyla annelere araştırmanın amacı, gönüllülük esası, kimlik bilgisi alınmayacağı, bilgilerin araştırma amacı dışında kullanılmayacağı gibi hususlarda bilgiler aktarılmıştır. Verilerin toplanması, yaklaşık 25 dakika süren çevrim içi anket uygulaması ile Ekim-Aralık 2020 tarihlerinde tamamlanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analize hazırlanması için ilk olarak örnekleme dahil olma ve araştırmanın dışlama kriterlerine yönelik veri temizliği gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda ulaşılan 437 anneden örnekleme dahil olma kriterlerini karşılamayan 39 anne veri setinden çıkarılmıştır. Bunun yanı sıra veri setinde kalan 398 katılımcı için değişkenlerin tekli uç değerleri incelenmiş olup Z puanları -3,29 ile +3,29 aralığında olmayan (Field, 2009) 13 anne de analizlerden çıkarılarak kalan 385 anne ile analizlere başlanmıştır. Örneklemin normal dağılıma sahip olup olmadığını değerlendirmek amacıyla değişkenlerin basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiş ve değişkenlerin bu değerleri -1,96 ile +1,96 arasında olduğundan (Field, 2009), analizlerde parametrik testler kullanılmıştır. Bu doğrultuda bulgularda ilk olarak değişkenlere ait betimsel istatistikler, daha sonra araştırma değişkenleri arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla gerçekleştirilen Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon analizi sonuçları ile anne beğçiliğini yordayan değişkenleri

saptamak amacıyla gerçekleştirilen Hiyerarşik Regresyon Analizi sonuçları aktarılmıştır. Analizler SPSS 22.00 paket programı ile yürütülmüştür.

Bulgular

Araştırma değişkenlerine ilişkin betimleyici istatistikler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

Araştırma Değişkenlerine İlişkin Betimleyici İstatistikler

Değişkenler	n	Min.	Mak.	Ort.	S	arpıklık	Basıklık
Günlük Zorluklar	385	20	88	46.62	12.37	.58	.36
Annelik z Değerlendirmesi	385	36	77	61.79	7.32	-.38	.06
Geleneksel Cinsiyet Roller	385	8	34	15.58	5.28	.77	.35
Babalık Rolü Algısı	385	72	125	114.26	7.61	-1.21	2.80
Baba Yeterliliği Algısı	385	11	77	56.15	14.70	-.71	.02
Teşvik Edici Bekçilik	385	16	60	46.53	9.12	-1.01	1.01
Engelleyici Bekçilik	385	0	45	12.11	6.85	.73	.83
Kontrol Edici Bekçilik	385	0	40	15.50	7.28	.12	-.21

Değişkenler Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulgular

Araştırma değişkenleri arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla gerçekleştirilen Pearson Momentler arpımı Korelasyon analizi sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Çalışmanın bağımlı değişkeni olan annelerin bekçilik türlerinin kendi içindeki ilişkilerine bakıldığında, annelerin teşvik edici bekçiliği engelleyici bekçilik ($r = -.16, p < .01$) ile olumsuz yönde düşük düzeyde ilişkili iken kontrol edici bekçilik ($r = .01, p > .05$) ile ilişkili bulunmamıştır. Annelerin engelleyici bekçiliği ile kontrol edici bekçiliği arasında ise olumlu yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki mevcuttur ($r = .66, p < .001$). Bunun yanı sıra annelerin bekçilik türlerinin diğer değişkenlerle ilişkileri incelendiğinde, tüm bekçilik türlerinin en yüksek düzeyde ilişkili olduğu değişkenin annenin baba yeterliliği algısı olduğu grlmektedir. Baba yeterliliği algısı annenin teşvik edici bekçiliği ile olumlu yönde ($r = .52, p < .001$), annenin engelleyici bekçiliği ($r = -.31, p < .001$) ve kontrol edici bekçiliği ($r = -.20, p < .001$) ile olumsuz yönde ilişkilidir. Diğer bir ifadeyle; annelerin babaların ebeveynliğinin yeterli olduğuna dair algısı arttıkça babaları teşvik edici bekçilik davranışları da artmakta, babalar üzerindeki engelleyici ve kontrol edici bekilikleri ise azalmaktadır.

Annelerin teşvik edici bekçiliği babalık rolü algısı ($r = .23, p < .001$) ve annelik öz değerlendirmesi ($r = .20, p < .001$) ile olumlu yönde, geleneksel cinsiyet rolleri ($r = -.16, p < .01$) ile olumsuz yönde ilişkilidir. Bu ilişki düzeylerine göre eşlerinin babalık rolünü daha olumlu algılayan ve olumlu annelik değerlendirmesine sahip annelerin teşvik edici bekçiliği artarken, daha geleneksel rolleri benimseyen annelerin teşvik edici bekçiliği azalmaktadır. Teşvik edici bekçilik ile günlük zorluklar ($r = .03, p > .05$) arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Annelerin engelleyici bekçiliği babalık rolü algısı ($r = -.13, p < .05$) ve annelik öz değerlendirmesi ($r = -.26, p < .001$) ile olumsuz yönde, günlük zorluklar ($r = .24, p < .001$) ile olumlu yönde ilişkilidir. Eşlerinin ebeveynlik rollerini daha olumlu algılayan ve olumlu annelik değerlendirmesine sahip annelerin engelleyici bekçiliği azalırken, günlük zorluklar arttıkça engelleyici bekçilik de artmaktadır. Engelleyici bekçilik ile geleneksel cinsiyet rolleri ($r = .07, p > .05$) arasında anlamlı

bir ilişki görülmemiştir. Son olarak annelerin kontrol edici bekkçiliği, babalık rolü algısı ($r = -.13, p < .05$) ve annelik öz değerlendirmesi ($r = -.10, p < .05$) ile olumsuz yönde, günlük zorluklar ($r = .15, p < .01$) ve geleneksel cinsiyet rolleri ($r = .12, p < .05$) ile olumlu yönde ilişkili bulunmuştur. Buna göre kontrol edici bekkçilik, olumlu babalık rolü algısı ve olumlu annelik değerlendirmesi ile azalmakta; günlük zorluklar ve geleneksel rollere bağlılık arttıkça artmaktadır.

Tablo 2

Araştırma Değişkenleri Arasındaki İlişkiler

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7
1. Günlük Zorluklar	-						
2. Annelik Öz Değerlendirmesi	-.18***	-					
3. Geleneksel Cinsiyet Roller	.08	-.01	-				
4. Babalık Rolü Algısı	-.02	-.03	-.45***	-			
5. Baba Yeterliliği Algısı	-.02	.21***	-.08	.14**	-		
6. Teşvik Edici Bekçilik	.03	.20***	-.16**	.23***	.52***	-	
7. Engelleyici Bekçilik	.24***	-.26***	.08	-.13*	-.31***	-.16**	-
8. Kontrol Edici Bekçilik	.15**	-.10*	.12*	-.13*	-.20***	.01	.66***

*** $p < .001$; ** $p < .01$; * $p < .05$

Anne Bekçiliğinin Yordanmasına İlişkin Bulgular

Anne bekkçiliğinin alt boyutlarının (teşvik, engel, kontrol) yordanmasına ilişkin hiyerarşik regresyon analizleri her bir alt boyut için ayrı ayrı gerçekleştirilmiştir. Her bir hiyerarşik regresyon analizinde, ilk aşamada annenin geleneksel cinsiyet rollerine ilişkin tutumları, annelik öz değerlendirmesi ve çocuk yetiştirmede yaşadığı günlük zorluklar değişkenleri denkleme girilmiştir. İkinci aşamada ise babalık rolü algısı ve babanın yeterliliği değişkenleri denkleme eklenmiştir. Ancak yordanan değişken ile aralarında anlamlı ilişki bulunmamasından dolayı annenin çocuk yetiştirmede yaşadığı günlük zorluklar teşvik boyutu için; geleneksel cinsiyet rolleri değişkeni ise engel boyutu için ilgili regresyon analizlerine dahil edilmemiştir. Hiyerarşik regresyon analizleri öncesinde, bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı probleminin (multicollinearity) olup olmadığını incelemek amacıyla Varyans Büyütme Faktörü (*Variance Inflation Factors-VIF*) değerleri incelenmiş ve incelenen VIF değerleri sonucunda bir problem olmadığı görülmüştür (Tabachnick ve Fidell, 2015). Ayrıca bağımsız değişkenler arasındaki en yüksek ilişkinin .45 olması da çoklu bağlantı probleminin olmadığını desteklemektedir (Pallant, 2016). İlk olarak anne bekkçiliğinin teşvik boyutu (bkz., Tablo 3), sonra engel boyutu (bkz., Tablo 4) ve en son da kontrol boyutu (bkz., Tablo 5) yordanmıştır.

Annenin teşvik edici bekkçiliğinin yordanmasına ilişkin kurulan modelde denkleme hem ilk aşamada hem de ikinci aşamada girilen değişkenlerin modele genel katkısının anlamlı olduğu saptanmıştır (sırasıyla, $F(2, 382) = 12.65, p < .001$; $F(4, 380) = 42.62, p < .001$). İlk aşamada annenin geleneksel cinsiyet rollerinin ($\beta = -.15, p < .01$) annenin teşvik edici bekkçiliğini olumsuz yönde yordadığı görüldürken, annelik öz değerlendirmesinin ($\beta = .20, p < .001$) olumlu yönde yordadığı bulunmuştur. İlk aşamadaki değişkenlerin, varyansın %6'sını açıkladığı görülmüştür. İkinci aşamada ise annenin annelik öz değerlendirmesinin anlamlılığını korumaya devam etmesinin yanı sıra ($\beta = .10, p < .05$), denkleme bu aşamada eklenen annenin babalık rolü algısının ($\beta = .15, p < .01$) ve babanın yeterliliğine ilişkin algısının ($\beta = .48, p < .001$) annenin

teşvik edici bekkçiliğini olumlu yönde yordadığı saptanmıştır. İkinci aşamadaki değişkenlerle birlikte açıklanan varyansın %31'e yükseldiğı bulunmuştur.

Tablo 3

Annenin Teşvik Edici Bekçiliğinin Yordanmasına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi

Değişkenler	B	SE	Beta	t	R ²	ΔR ²
Aşama 1					.06	.06
Annelik Öz Değerlendirmesi	.24	.06	.20	3.94***		
Geleneksel Cinsiyet Roller	-.26	.09	-.15	-3.08**		
Aşama 2					.31	.30
Annelik Öz Değerlendirmesi	.13	.05	.10	2.34*		
Geleneksel Cinsiyet Roller	-.09	.08	-.05	-1.05		
Babalık Rolü Algısı	.18	.06	.15	3.08**		
Baba Yeterliliği Algısı	.30	.03	.48	10.78***		

*** $p < .001$; ** $p < .01$; * $p < .05$

Annenin engelleyici bekkçiliğinin yordanmasına ilişkin kurulan modelde denkleme hem ilk aşamada hem de ikinci aşamada girilen değişkenlerin modele genel katkısının anlamlı olduğı saptanmıştır (sırasıyla, $F(2, 382) = 22.68, p < .001$; $F(4, 380) = 22.13, p < .001$). İlk aşamada annenin çocuk yetiştirirken yaşadığı günlük zorlukların ($\beta = .20, p < .001$) annenin engelleyici bekkçiliğini olumlu yönde yordadığı görülürken, annelik öz değerlendirmesinin ($\beta = -.22, p < .001$) olumsuz yönde yordadığı bulunmuştur. İlk aşamadaki değişkenlerin, varyansın %11'ini açıkladığı görülmüştür. İkinci aşamada ise annenin çocuk yetiştirirken yaşadığı günlük zorlukların ($\beta = .21, p < .001$) ve annelik öz değerlendirmesinin ($\beta = -.16, p < .01$) anlamlılığını korumaya devam etmesinin yanı sıra, denkleme bu aşamada eklenen annenin babalık rolü algısının ($\beta = -.10, p < .05$) ve babanın yeterliliğine ilişkin algısının ($\beta = -.26, p < .001$) annenin engelleyici bekkçiliğini olumsuz yönde yordadığı saptanmıştır. İkinci aşamadaki değişkenlerle birlikte açıklanan varyansın %19'a yükseldiğı bulunmuştur.

Tablo 4

Annenin Engelleyici Bekçiliğinin Yordanmasına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi

Değişkenler	B	SE	Beta	t	R ²	ΔR ²
Aşama 1					.11	.10
Günlük Zorluklar	.11	.03	.20	4.17***		
Annelik Öz Değerlendirmesi	-.20	.05	-.22	-4.43***		
Aşama 2					.19	.18
Günlük Zorluklar	.12	.03	.21	4.44***		
Annelik Öz Değerlendirmesi	-.16	.04	-.16	-3.44**		
Babalık Rolü Algısı	-.09	.04	-.10	-2.07*		
Baba Yeterliliği Algısı	-.12	.02	-.26	-5.50***		

*** $p < .001$; ** $p < .01$; * $p < .05$

Annenin kontrol edici bekkiliğinin yordanmasına ilişkin kurulan modelde denkleme hem ilk aşamada hem de ikinci aşamada girilen değişkenlerin modele genel katkısının anlamlı olduğu saptanmıştır (sirasıyla, $F(3, 381) = 5.38, p < .01$; $F(5, 379) = 6.31, p < .001$). İlk aşamada annenin çocuk yetiştirirken yaşadığı günlük zorlukların ($\beta = .13, p < .05$) ve geleneksel cinsiyet rollerinin ($\beta = .11, p < .05$) annenin kontrol edici bekkiliğini olumlu yönde yordadığı grlmştr. İlk aşamadaki değişkenlerin varyansın %4n açıkladığı grlmştr. İkinci aşamada ise annenin çocuk yetiştirirken yaşadığı günlük zorlukların ($\beta = .14, p < .01$) anlamlılığını korumaya devam etmesinin yanı sıra, denkleme bu aşamada eklenen annenin babanın yeterliliğine ilişkin algısının ($\beta = -.17, p < .01$) annenin kontrol edici bekkiliğini olumsuz yönde yordadığı saptanmıştır. İkinci aşamadaki değişkenlerle birlikte açıklanan varyansın %8e yükseldiği bulunmuştur.

Tablo 5

Annenin Kontrol Edici Bekkiliğinin Yordanmasına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi

Değişkenler	B	SE	Beta	<i>t</i>	R ²	ΔR ²
Aşama 1					.04	.03
Günlük Zorluklar	.08	.03	.13	2.53*		
Annelik z Değerlendirmesi	-.08	.05	-.08	-1.53		
Geleneksel Cinsiyet Roller	.15	.07	.11	2.14*		
Aşama 2					.08	.06
Günlük Zorluklar	.08	.03	.14	2.69**		
Annelik z Değerlendirmesi	-.04	.05	-.04	-.85		
Geleneksel Cinsiyet Roller	.08	.08	.06	1.08		
Babalık Rolü Algısı	-.07	.05	-.08	-1.36		
Baba Yeterliliği Algısı	-.09	.02	-.17	-3.41**		

** $p < .01$; * $p < .05$

Tartışma

Araştırmanın temel amacı annelerin bekkilik davranışlarını açıklamada annelerin çocuk yetiştirirken yaşadığı günlük sıkıntılıların, geleneksel cinsiyet rollerinin, annelik öz değerlendirmesinin, babalık rol algısının ve babanın yeterliliğine dair algısının etkilerini incelemektir. Çalışmadan elde edilen bulgularda; annenin teşvik edici bekkiliği ile annelik öz değerlendirmesi, babalık rol algısı ve babanın yeterliliği dair algısı arasında olumlu yönde anlamlı ilişkiler olduğu ve bahsi geçen değişkenlerin annenin teşvik edici bekkiliğini olumlu yönde yordadığı grlmştr. Diğer bir deyişle, annelik öz değerlendirmesi ile babalık rol algısı olumlu olan, babayı çocuk bakımı konusunda yeterli bulan annelerin, eşlerine yönelik çocuklarıyla olan etkileşimlerini daha fazla destekleyici ve teşvik edici davranışta bulunduğu söylenebilir. Annelik z değerlendirmesi olumlu olan ve annelik davranışlarında kendini iyi özelliklerle tanımlayan annelerin babaları çocuk bakım görevleri konusunda teşvik eden davranışlar göstermesi beklenen bir sonuçtur. Öyle ki geçmiş çalışmalarda; benlik saygısı yüksek, ebeveynlik davranışlarını yeterli bulan annelerin yalnızca ev içinde değil, ev dışında da tatmin edici görev ve sorumluluklar üstlenmeleri ile birlikte olumsuz bekkilik davranışlarının azalacağı ve baba-ocuk ilişkisini destekleyeceği bildirilmiştir (Gaunt, 2008). Mevcut alışma, alanyazında annelerin babalık rolü algılarının olumlu olması durumunda baba-ocuk etkileşimine ve baba katılımına yönelik daha fazla teşvik edici davranışta bulunacağını gösteren araştırma bulguları ile de tutarlıdır (McBride ve ark., 2005; Sigel ve McGillicuddy-DeLisi, 2002). Annenin babalığa ilişkin sahip olduğu inançların, babanın ebeveynlik davranışlarını destekleyen teşvik edici bekkiliği etkilediği

düşünölmektedir. Schoppe-Sullivan ve arkadaşlarının (2008), babaların daha fazla yeterli olması durumunda annelerin eşlerini çocuk bakımına katılmaları yönünde daha fazla teşvik ettiğini göstermesi bu çalışmanın bulguları ile paralellik göstermektedir. Güncel bir çalışmada da benzer olarak annelerin eşlerini kendilerinden daha az yeterli bulması durumunda çocuk yetiştirme konusunda babaları teşvik etme olasılıklarının daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Wang ve Shoppe-Sullivan, 2021). Ayrıca babaların, ebeveynlik rol algısının olumlu olması ve yüksek yeterliliğe sahip olması durumunda çocuğun hayatına daha fazla katılım gösterdiği bilinmektedir (Fagan ve Barnett, 2003; Kuruçırak, 2010; Nkwake, 2009). Özellikle babaların bir kısmının küçük çocukların bakımına katılmayı istedikleri ancak yapamayacaklarını düşündükleri için vazgeçtikleri göz önünde bulundurulursa, annenin teşvik edici beklelilik davranışlarının oldukça önemli olduğu düşünölmektedir (Çıldır ve ark., 2014). Bunun yanı sıra mevcut çalışmada, annenin teşvik edici bekleliliği ile geleneksel cinsiyet rollerinin olumsuz yönde ilişkili olduğu ve geleneksel cinsiyet rollerinin annenin teşvik edici bekleliliğini olumsuz yönde yordadığı saptanmıştır. Diğer bir deyişle, geleneksel cinsiyet rollerine daha fazla bağlı olan annelerin eşlerini destekleyici davranışlarının daha az olduğu ve baba-çocuk etkileşimini daha az teşvik ettiği söylenebilir. Bu bulguyla tutarlı olarak yapılan bazı çalışmalarda eşitlikçi cinsiyet rol ideolojisine sahip annelerin, babayı teşvik etme yönünde daha fazla eğilimleri olduğu görölmektedir (Hoffman ve Moon, 1999). Nitekim alanyazında da annelerin beklelilik davranışları üzerinde cinsiyet rollerinin güçlü bir etkisi olduğu (Kulik ve Tsoref, 2010) ve geleneksel cinsiyet rollerine sahip olmayan annelerin, çocuğun gelişiminde babanın rolünü önemli gördüğu vurgulanmaktadır (Hoffman ve Moon, 1999). Ayrıca babaların ebeveynlik rollerini, eşlerinin geleneksel rollerden uzak olduğu ve eşleri tarafından desteklendiği durumlarda daha rahat gerçekleştirdikleri bilinmektedir (Makusha ve Richter, 2016). Babaların bu konuda eşlerinden destek görmesinin hem kendilerine güven duymaları hem de ebeveynlikten alınan doyumdan memnun olmaları açısından da önemli olduğu düşünölmektedir. Öte yandan bu çalışmada, annelerin çocuk yetiştirmede karşılaştığı günlük zorluklar ile annenin teşvik edici bekleliliği arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görölmüştür. Alanyazında annelerin yaşadığı günlük zorlukların, psikolojik işlevselliği bozarak anneleri daha depresif ve kaygılı duruma sokan, özellikle de ortak ebeveynliği olumsuz yönde etkileyen stres faktörleri olarak incelendiği görölmektedir (Zahn-Waxler ve ark., 2002). Bu bağlamda düşünöldüğünde, günlük zorlukların artması giderek bozulan ebeveyn iş birliği ile annelerin baba-çocuk ilişkisini destekleyici davranışlarından ziyade engelleyici bekleliliği ile ilişkili olabilir.

Çalışmadan elde edilen diğer bulgulara göre; annenin engelleyici bekleliliği ile annelik öz değerlendirmesi, babalık rol algısı ve babanın yeterliliğine dair algısı arasında olumsuz yönde anlamlı ilişkiler olduğu ve ilgili değerışkenlerin annenin engelleyici bekleliliğini olumsuz yönde yordadığı bulunmuştur. Diğer bir deyişle, annelik öz değerlendirmesi ile babalık rol algısı olumsuz olan, babayı çocuk bakımı konusunda yetersiz bulan anneler, eşlerinin çocuklarıyla ilişkilerini daha fazla engellemektedir. Olumsuz nitelikteki anne bekleliliğinin, kadınların aile içindeki sorumluluğunu kaybetme korkusunun bir sonucu olarak ortaya çıktığını söyleyen önceki çalışmalarla uyumlu olarak (Gaunt, 2008), anne kimliğini onaylamayan kadınların ev işlerinin getirdiği güç ve özsaygıyı kaybetmemek adına babaları çocuk bakımından uzaklaştırdığı düşünölmektedir. Ayrıca mevcut çalışmada ulaşılan algılanan baba yeterliliğinin düşük olması ve babalık rol algısının olumsuz olması durumunda annelerin daha fazla engelleyici beklelilik sergiledikleri sonucu, alanyazındaki diğer çalışmalar ile tutarlılık göstermektedir (McBride ve ark., 2005; Nkwake, 2009; Schoppe-Sullivan ve ark., 2015). Fagan ve Barnett (2003) de babanın rolüyle ilgili olumlu tutumlara sahip olan ve babaları ebeveynlik konusunda yeterli bulan annelerin, eşlerine karşı daha az kısıtlayıcı beklelilik davranışı sergilediklerini belirtmiştir. Ayrıca babaların çocuk bakımı konusunda yeterince deneyim kazanma şansı olduğunda ebeveynlik konusunda anneler kadar yeterli olabildikleri yapılan çalışmalarda

gösterilmesine rağmen, engelleyici bekçilik sergileyen anneler genellikle babanın yetersizliğine inanmaktadır (Deutsch, 2001; Lamb, 2000). Babaların yeterliliğine yönelik kuşkuların dolayısıyla annelerin, daha fazla sorumluluk üstlenmesi pahasına çocuklarına uygun bakım sunulabilmek için babayı engelleyici yönde bekçilik davranışına yönelmesi olasıdır (Allen ve Hawkins, 1999; Tu ve ark., 2014). Babaların çocuk bakımı konusunda kendilerinden daha az yeterli olduğunu düşünen özellikle küçük yaşta çocuğa sahip olan annelerin, çocukla etkileşimde bulunmada eşlerini engelleyebildikleri bilindiği için (Makusha ve Richter, 2016) mevcut çalışmada bu yönde bir sonuca ulaşılmış olması şaşırtıcı değildir. Baba yeterliliğinin düşük olmasının, annenin babayı engelleme yönündeki bekçiliğini artırmasının yanı sıra; yüksek düzeyde olumsuz anne bekçiliğinin (Fagan ve Barnett, 2003) ve annenin çocuk gelişimi açısından babanın rolünü önemsiz görmesinin (Palkovitz, 1984) babanın çocuğun hayatına katılımını azalttığı da dikkat çekmektedir. Bu nedenle annenin engelleyici bekçilik davranışlarının aile sistemleri içerisindeki ilişkiler açısından oldukça önemli olduğu düşünölmektedir. Bunun yanı sıra bu çalışmada annenin engelleyici bekçiliği ile yaşadığı günlük zorluklar arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki olduğu ve günlük zorlukların annenin engelleyici bekçiliğini olumlu yönde yordadığı saptanmıştır. Diğer bir deyişle, çocuk yetiştirirken daha fazla günlük zorluk yaşayan annelerin, eşlerinin çocukla ilişkisine yönelik daha fazla engelleyici bekçilikte buldukları söylenebilir. Alanyazında da araştırmacılar, yaşanan günlük zorlukların getireceği stres ile artan depresyon ve kaygı düzeylerinin anneleri daha çok engelleyici bekçilik yapmaya itebileceğini raporlamıştır (Schoppe-Sullivan ve ark., 2015). Dolayısıyla çocuk bakımında daha fazla günlük zorluk yaşayan annelerin daha fazla engelleyici bekçilik gösterdiğinin bulunması, ebeveynlerin yaşadığı zorlukları psikolojik işlevsellik ile ilişkilendiren alanyazınla uyumludur (Whisman ve Baucom, 2012). Öte yandan bu çalışmada, annenin geleneksel cinsiyet rolleri ile annenin engelleyici bekçiliği arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulunmuştur. Esasında, alanyazında kadınların cinsiyet kalıp yargılarına sahip olmasından ve annelik kimliklerini ön planda tutmak istemelerinden, ev işleri ve çocuk bakımı açısından eşlerine yönelik engelleyici bekçilik sergileyebildikleri belirtilmektedir (Makusha ve Richter, 2016). Yapılan çalışmalarda da engelleyici bekçilik davranışı sergileyen annelerin, aile ile ilgili görevleri daha çok kadınların alanı olarak gördükleri ve daha fazla geleneksel bir yapıya sahip oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır (Gaunt, 2008; Kilzer ve Pedersen, 2011; Kulik ve Tsoref, 2010). Çalışmada diğer bazı çalışmalardan farklı bir sonuç elde edilmiş olmasının nedenlerinden birinin ölçüm araçları ile ilgili olabileceği düşünölmektedir. Bu çalışmada anne bekçiliği, Puhlman ve Pasley'in (2017) yeni kavramsallaştırması temel alınarak uyarlanan ölçek tarafından değerlendirilmiş iken, diğer çalışmalarda Allen ve Hawkins (1999) veya Fagan ve Barnett (2003) tarafından geliştirilen ölçekler ile ele alınmıştır. Farklılığın olası bir diğer nedeni ise bu çalışmada babaların cinsiyet rollerine veya çocuğun hayatına katılım göstermeye yönelik isteklerine ilişkin bir ölçüm alınmadığından, annelerin babayı engelleyici davranışlar göstermeye ihtiyaç duyup duymadığının bilinmemesidir. Belki de babaların geleneksel tutumlara sahip olması veya çocuk ile etkileşime geçme konusunda bir isteği ve çabası olmaması, annelerin engelleyici bekçilik davranışı sergilemesine gerek bırakmamış olabilir. Ayrıca alanyazında annelerin cinsiyet rol tutumları ile engelleyici bekçiliğin davranışsal yönlerinin ilişkilendirilmesine yönelik bulguların sınırlı ve çelişkili olduğu dikkat çekmektedir. Özellikle çocuğun doğumundan önce annelerin cinsiyet rol tutumlarını değerlendiren ve doğum sonrası anne bekçiliği ölçümü alınan bir çalışmada, annelerin tutumlarının hem annenin hem de babanın anne bekçiliği bildirimleriyle ilişkili olmadığı saptanmıştır (Schoppe-Sullivan ve ark., 2008). Nitekim mevcut çalışma ile tutarlı olarak Schoppe-Sullivan ve arkadaşlarının (2015) çalışmasında da cinsiyet rollerine bağlılık ile anne bekçiliğinin engelleyici boyutu arasında ilişki olmadığı görölmüş ve araştırmacılar bekçilik davranışının cinsiyet rollerindenense, annenin psikolojik işlevselliği ve beklentileri ile daha güçlü bir ilişkiye sahip olduğunu belirtmişlerdir.

Araştırmadan elde edilen son bulgulara göre, annenin kontrol edici bekkçiliği ile yaşıadığı günlük zorluklar ve geleneksel cinsiyet rolleri arasında olumlu yönde anlamlı ilişkiler olduğu ve bu değişkenlerin kontrol edici bekkçiliği olumlu yönde yordadığı görölmüştür. Çalışmada annelerin yaşıadığı günlük zorluklar arttıkça kontrol edici bekkçilikleri de artmıştır ve bu sonuç, günlük zorlukların engelleyici bekkçilik davranışlarını arttırması sonucu ile benzerdir (Whisman ve Baucom, 2012). Günlük zorlukların artması ile azalan psikolojik işlevsellik, anneleri ev içinde daha müdahaleci, daha katı hale getiriyor olabilir. Bununla birlikte alanyazında geleneksel roller açısından kültürün anneden beklentilerini yerine getirme çabası içine giren annelerin, baba çocuk ilişkisini kontrol altına alma davranışları geliştirebildikleri de vurgulanmaktadır (McBride ve ark., 2005). Böylece anneler, çocuk bakımıyla ilgili konular üzerinde kontrol sağlayarak sorumluluklarını devam ettirmekte ve eşlerini bundan mahrum bırakmaktadırlar (Gaunt, 2008; Hauser, 2012). Bu çalışmada annenin engelleyici bekkçiliği ile geleneksel cinsiyet rolleri arasındaki ilişkiden farklı olarak, geleneksel cinsiyet rollerinin annenin kontrol edici bekkçiliğinin bir yordayıcısı olduğu görölmüştür. Hem bu çalışmada hem de alanyazındaki diğer çalışmalarda annenin engelleyici ve kontrol edici bekkçiliği arasında olumlu yönde yüksek düzeyde ilişki olduğu belirtilmesine rağmen (Akgöz-Aktaş, 2020; Puhlman ve Pasley, 2017) iki bekkçilik türünün yordayıcılarının farklı olması, çeşitli kültürlerde benzer anlamlara gelebilen bu iki bekkçilik türünün aslında farklı yapılar olabileceğini de düşündürmektedir. Ayrıca annenin engelleyici bekkçiliğinde baba ile çocuk arasındaki etkileşimin doğrudan sekteye uğraması ancak kontrol edici bekkçiliğinde babanın bu kontrol mekanizmasını hissetmemesi olasıdır. Bu nedenle ilgili iki bekkçilik türü ile annenin geleneksel cinsiyet rolleri arasındaki ilişkiler farklı olmuş olabilir. Bu farkın sebeplerinden biri de anne bekkçiliği davranışlarının sadece anneler tarafından değerlendirilmiş olması olabilir. Bunun yanı sıra mevcut çalışmada annenin kontrol edici bekkçiliği ile annelik öz değerlendirmesi, babalık rol algısı ve babanın yeterliliğine dair algısı arasında olumsuz yönde anlamlı ilişkiler olduğu ve bunlardan sadece annenin babanın yeterliliğine dair algısının kontrol edici bekkçiliği olumsuz yönde yordadığı görölmüştür. Alanyazında yapılan çalışmalarda da mevcut çalışma ile tutarlı olarak küçük çocuk annelerinin, eşlerini çocuk bakımı konusunda kendilerinden daha az yeterli bulması durumunda baba çocuk arasındaki etkileşimi daha fazla kontrol ettikleri belirtilmiştir (Makusha ve Richter, 2016). Anneler hem kendilerini eşlerinden daha hâkim olarak gördükleri ‘annelik alanında’ güç kaybetmek istemediği, hem de babanın yeterliliğinden tereddüt ettiği için bazı durumlarda olumsuz tutum sergileyerek (Allen ve Daly, 2007) eşlerinin çocuklarının hayatına dahil olma girişimlerini kontrol etmektedirler (Adamsons ve ark., 2007). Özellikle babaları daha acemi (unskillfull) ve çekingen (withdrawn) gören anneler çocuk bakım görevlerini daha çok üstlenmektedir (Aytac, 2021). Öte yandan bu araştırmada, annelerin kontrol edici bekkçiliği ile babalık rolü algısı ve annelik öz değerlendirmesi arasında olumsuz yönde anlamlı bir ilişki olduğu görölmesine rağmen, ilgili değişkenlerin annenin kontrol edici bekkçiliği için anlamlı birer yordayıcı olmadığı bulunmuştur. Alanyazında annelerin beklentilerinin veya babalığa dair inançlarının, babanın halihazırda çocuk bakımına katılımından fazla olması durumunda annelerin eşlerine daha fazla kontrol uygulayabildiği belirtilmektedir (Makusha ve Richter, 2016). Dolayısıyla annenin kontrol edici bekkçiliği ile babalık rol algısı arasında olumsuz yönde bir ilişki olması beklendiktir. Buna rağmen annenin babalık rol algısının kontrol edici bekkçilik için anlamlı bir yordayıcı olmaması, hem diğer değişkenlerle daha yüksek düzeyde ilişkili olmasından (örn., baba yeterliliği algısı, günlük zorluklar ve geleneksel cinsiyet rolleri) hem de kontrol edici bekkçiliği etkileyen ve bu çalışmaya dahil edilmeyen başka önemli faktörlerin olmasından kaynaklanıyor olabilir. Son olarak kendi anneliğini daha olumsuz değerlendiren annelerin baba-çocuk ilişkisinde daha kontrolcü olduğu bulunmuştur. Anneler, eşlerinin çocuklarıyla ilgili eylemlerini kontrol ederek anne kimliklerini doğrulamaya çalışabilirler (Pruett ve ark., 2007). Bu bilgiden hareketle çalışmadaki ilgili sonucun, annelerin ev içindeki gücü elinde bulundurma arzusu ile ilişkili olarak (Gaunt, 2008), çocuk

bakımıyla ilgili de son sözü söyleyen, karar mercii olan taraf olma isteğinden kaynaklanabileceği düşünülmüştür.

Mevcut araştırmada, anne bekkçiliği yapısının daha iyi anlaşılabilmesi amacıyla çeşitli bekkçilik davranışlarını yordayan faktörlerin incelenmesinin alanyazına önemli katkıları olduğu düşünülmektedir. Ayrıca bu çalışma, anne bekkçiliğinin genel kanının aksine olumlu da olabileceğini göstermesi ve anne bekkçiliğini hem olumlu hem olumsuz yönleriyle birlikte ele alması açısından önem arz etmektedir. Annelerin sergiledikleri anne bekkçiliği davranışlarının ve bunun olası etkilerinin farkında olmamaları sebebiyle (Gaunt, 2008), aile sistemindeki üyelerin iyi oluş hali açısından anne bekkçiliğinin yordayıcılarının bilinmesi, gerçekleştirilecek müdahale programları açısından da yol gösterici olacaktır. Bu çalışmanın katkılarının yanı sıra bazı sınırlılıkları mevcuttur. İlk olarak örneklemin sadece 3-6 yaş aralığında çocuğu olan anneleri kapsamaması ve çalışmanın büyük oranda eğitimli anneler ile gerçekleştirilmiş olması bulguların genellenebilmesi açısından bir sınırlılık oluşturmaktadır. Gelecek araştırmalarda farklı gelişim dönemlerinde çocuğu olan annelerin bekkçilik davranışlarının incelenmesinin ve daha heterojen bir örneklem ile çalışılmasının alanyazına daha fazla katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Bunun yanı sıra çalışmada kullanılan ölçeklerin öz bildirim tarzında olması, katılımcıların sosyal istenir cevaplar vermesine yol açmış olabilir. Özellikle anne bekkçiliği gibi babanın ebeveynliğini etkileyen bir faktörün ölçümünün sadece annelerden alınmış olması, çalışmanın başka bir sınırlılığını oluşturmaktadır. Dolayısıyla sonraki çalışmalarda babanın algıladığı anne bekkçiliği ölçümlerinin de alınmasının ve anne ile baba bildirimlerinin karşılaştırılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca alanyazında baba özelliklerinin, anne özelliklerine kıyasla anne bekkçiliğini daha az yordadığı belirtildiği için (Schoppe-Sullivan ve ark., 2015) ülkemizde görece yeni olan bu kavramın değerlendirilmesinde ilk olarak anneye özgü değişkenler incelenmiştir. Yine de gelecek çalışmalarda anne bekkçiliğini etkileyebilecek çocuğa ve babaya özgü değişkenlerin de araştırmalara dahil edilmesi, anne bekkçiliğinin doğası hakkında daha fazla bilgi sağlayabilir.

Kaynaklar

- Adamsons, K., O'Brien, M. ve Pasley, K. (2007). An ecological approach to father involvement in biological and stepfather families. *Fathering*, 5(2), 129-147.
- Akgöz-Aktaş, G. (2017). *Baba katılımı ve çocuk uyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi: Anne bekkçiliği ve evlilik uyumunun etkisi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Mersin Üniversitesi.
- Aktaş, G. A. ve Aydın, A. (2020). Anne Bekkçiliği Ölçeği Anne Formunun Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 23(45), 63-77.
- Allen, S. M. ve Daly, K. J. (2007). *The effects of father involvement: An updated research summary of the evidence*. Centre for Families, Work & Well-Being, University of Guelph.
- Allen, S. M. ve Hawkins, A. J. (1999). Maternal gatekeeping: Mothers' beliefs and behaviors that inhibit greater father involvement in family work. *Journal of Marriage and Family*, 61(1), 199-212.
- Austin, W. G., Fieldstone, L. ve Pruett, M. K. (2013). Bench book for assessing parental gatekeeping in parenting disputes: Understanding the dynamics of gate closing and opening for the best interests of children. *Journal of Child Custody*, 10(1), 1-16.
- Aytac, F. K. (2021). Is it love? The mediating role of traditional motherhood between maternal warmth and maternal gatekeeping. *Current Psychology*, 1-15.
- Beitel, A. H. ve Parke, R. D. (1998). Paternal involvement in infancy: The role of maternal and paternal attitudes. *Journal of Family Psychology*, 12(2), 268-288.
- Caprara, G. V., Regalia, C., Scabini, E., Barbaranelli, C. ve Bandura, A. (2004). Assessment of filial,

- parental, marital, and collective family efficacy beliefs. *European Journal of Psychological Assessment*, 20(4), 247-261.
- Crnic, K. A. ve Greenberg, M. T. (1990). Minor parenting stresses with young children. *Child Development*, 61(5), 1628-1637.
- Crnic, K. A. ve Booth, C. L. (1991). Mothers' and fathers' perceptions of daily hassles of parenting across early childhood. *Journal of Marriage and Family*, 53(4), 1042-1050.
- Çalışır, H. (2003). *İlk kez anne olan kadınların annelik rolü başarımlarını etkileyen etmenlerin incelenmesi* [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. Ege Üniversitesi.
- Çıldır, G., Karakoç, A. ve Karaca, S. (2014). Babaların bebek bakımına katılımının değerlendirilmesi. *Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi*, 10(4), 1-15.
- DeLuccie, M. F. (1995). Mothers as gatekeepers: A model of maternal mediators of father involvement. *The Journal of Genetic Psychology*, 156(1), 115-131.
- Demir, S. ve Gündüz, B. (2014). Ebeveyn yetkinlik ölçeğinin uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(25), 309-322.
- Deutsch, F. M. (2001). Equally shared parenting. *Current Directions in Psychological Science*, 10(1), 25–28.
- Fagan, J. ve Barnett, M. (2003). The relationship between maternal gatekeeping, paternal competence, mothers' attitudes about the father role, and father involvement. *Journal of Family Issues*, 24(8), 1020-1043.
- Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS*. Sage Publications.
- Gaunt, R. (2008). Maternal gatekeeping: Antecedents and consequences. *Journal of Family Issues*, 29(3), 373-395.
- Hauser, O. (2012). Pushing daddy away? A qualitative study of maternal gatekeeping. *Qualitative Sociology Review*, 8(1), 34-59.
- Hawkins, A. J. ve Dollahite, D. C. (1997). Beyond the role-inadequacy perspective of fathering. In A. J. Hawkins & D. C. Dollahite (Eds.), *Current issues in the family series, Vol. 3. Generative fathering: Beyond deficit perspectives* (p. 3–16). Sage Publications.
- Hobfoll, S. E. (1989). Conservation of resources: A new attempt at conceptualizing stress. *American Psychologist*, 44(3), 513-524.
- Hoffman, C. D. ve Moon, M. (1999). Women's characteristics and gender role attitudes: Support for father involvement with children. *The Journal of Genetic Psychology*, 160(4), 411-418.
- Kilzer, G. ve Pedersen, D. E. (2011). The division of child care among couples with young children: An empowerment model. *The Social Science Journal*, 48(2), 345-355.
- Kulik, L. ve Tsoref, H. (2010). The entrance to the maternal garden: Environmental and personal variables that explain maternal gatekeeping. *Journal of Gender Studies*, 19(3), 263-277.
- Kuruçırak, Ş. (2010). *4-12 aylık bebeği olan babaların, babalık rolü algısı ile bebek bakımına katılımı arasındaki ilişki* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Akdeniz Üniversitesi.
- Kuzucu, Y. (1999). *Babalarıyla çatışma düzeyi yüksek ve düşük olan ergenlerin ve babalarının babalık rolüne ilişkin algılarının karşılaştırılması* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Lamb, M. E. (1997). The development of father–infant relationships. In M. E. Lamb (Ed.), *The role of the father in child development* (p. 104–120). John Wiley & Sons Inc.
- Lamb, M. E. (2000). The history of research on father involvement. *Marriage & Family Review*, 29(2-3), 23–42.

- Lamb, M. E., Pleck, J. H. ve Levine, J. A. (1985). The role of the father in child development. In *Advances in clinical child psychology* (pp. 229-266). Springer.
- Lavee, Y. ve Ben-Ari, A. (2007). Relationship of dyadic closeness with work-related stress: A daily diary study. *Journal of Marriage and Family*, 69(4), 1021-1035.
- MacDonald, M. (2009). Spatial dimensions of gendered precariousness. *Gender and The Contours of Precarious Employment*, 8, 211.
- Makusha, T. ve Richter, L. (2016). Gatekeeping and its impact on father involvement among Black South Africans in rural KwaZulu-Natal. *Culture, Health & Sexuality*, 18(3), 308-320.
- McBride, B. A., Brown, G. L., Bost, K. K., Shin, N., Vaughn, B. ve Korth, B. (2005). Paternal identity, maternal gatekeeping, and father involvement. *Family Relations*, 54(3), 360-372.
- McBride, B. A. ve Rane, T. R. (1997). Role identity, role investments, and paternal involvement: Implications for parenting programs for men. *Early Childhood Research Quarterly*, 12(2), 173-197.
- McDaniel, B. T., Teti, D. M. ve Feinberg, M. E. (2018). Predicting coparenting quality in daily life in mothers and fathers. *Journal of Family Psychology*, 32(7), 904-914.
- McMullin, J. A. ve Cairney, J. (2004). Self-esteem and the intersection of age, class, and gender. *Journal of Aging Studies*, 18(1), 75-90.
- Meteyer, K. ve Perry-Jenkins, M. (2010). Father involvement among working-class, dual-earner couples. *Fathering*, 8(3), 379-403.
- Nkwake, A. (2009). Mothers' and fathers' perceptions of paternal involvement in child care in Uganda. *Childhood in Africa*, 1(1), 25-30.
- Palkovitz, R. (1984). Parental attitudes and fathers' interactions with their 5-month-old infants. *Developmental Psychology*, 20(6), 1054-1060.
- Pallant, J. (2016). *SPSS kullanma kılavuzu: SPSS ile adım adım veri analizi* (S. Balcı & B. Ahi, Çev.) Anı Yayıncılık.
- Pleck, J. H. (1997). Paternal involvement: Levels, sources, and consequences. In M. E. Lamb (Ed.), *The role of the father in child development* (p. 66-103). John Wiley & Sons Inc.
- Pleck, J. H. ve Stueve, J. L. (2001). Time and paternal involvement. *Minding the time in family experience: Emerging Perspectives and Issues*, 205-226.
- Poortman, A. R. ve Van Der Lippe, T. (2009). Attitudes toward housework and child care and the gendered division of labor. *Journal of Marriage and Family*, 71(3), 526-541.
- Pruett, M. K., Arthur, L. A. ve Ebling, R. (2006). The hand that rocks the cradle: Maternal gatekeeping after divorce. *Pace L. Rev.*, 27, 709.
- Puhlman, D. J., ve Pasley, K. (2017). The maternal gatekeeping scale: Constructing a measure. *Family Relations*, 66(5), 824-838.
- Puhlman, D. J. ve Pasley, K. (2013). Rethinking maternal gatekeeping. *Journal of Family Theory & Review*, 5(3), 176-193.
- Schoppe-Sullivan, S. J., Altenburger, L. E., Lee, M. A., Bower, D. J. ve Kamp Dush, C. M. (2015). Who are the gatekeepers? Predictors of maternal gatekeeping. *Parenting*, 15(3), 166-186.
- Schoppe-Sullivan, S. J., Brown, G. L., Cannon, E. A., Mangelsdorf, S. C. ve Sokolowski, M. S. (2008). Maternal gatekeeping, coparenting quality, and fathering behavior in families with infants. *Journal of Family Psychology*, 22(3), 389-398.
- Sigel, I. E. ve McGillicuddy-De Lisi, A. V. (2002). Parent beliefs are cognitions: The dynamic belief systems model. In M. H. Bornstein (Ed.), *Handbook of parenting: Being and becoming a parent* (p. 485-508). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

- Stueve, J. L. ve Pleck, J. H. (2001). 'Parenting voices': Solo parent identity and co-parent identities in married parents' narratives of meaningful parenting experiences. *Journal of Social and Personal Relationships*, 18(5), 691-708.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L.S. (2015). *Çok değişkenli istatistiklerin kullanımı* (M. Baloğlu, Çev. Ed.). Nobel Yayın Dağıtım.
- Totenhagen, C. J. ve Curran, M. A. (2011). Daily hassles, sacrifices, and relationship quality for pregnant cohabitators. *Family Science*, 2(1), 68-72.
- Tu, Y. C., Chang, J. C. ve Kao, T. F. (2014). A study on the relationships between maternal gatekeeping and paternal involvement in Taiwan. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 122, 319-328.
- Walker, L. O., Crain, H. ve Thompson, E. (1986). Mothering behavior and maternal role attainment during the postpartum period. *Nursing Research*, 35(6), 352-355.
- Wang, J., ve Schoppe-Sullivan, S. J. (2021). The Roles of Mothers' Perceptions of Grandmothers' Gatekeeping and Fathers' Parenting Competence in Maternal Gatekeeping. *Family Relations*, 70(5), 1435-1448.
- Whisman, M. A. ve Baucom, D. H. (2012). Intimate relationships and psychopathology. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 15, 4-13.
- Yağmurlu, B. ve Sanson, A. (2009). Acculturation and parenting among Turkish mothers in Australia. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 40(3), 361-380.
- Zahn-Waxler, C., Duggal, S. ve Gruber, R. (2002). Parental psychopathology. In M. H. Bornstein (Ed.), *Handbook of parenting: Vol. 4, Social conditions and applied parenting* (2nd ed., pp. 295-327). Erlbaum.
- Zeyneloğlu, S. ve Terzioğlu, F. (2011). Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeğinin geliştirilmesi ve psikometrik özellikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(2), 409-420.